

Diskusní seminář pro podnikatelskou veřejnost k představení programů Záruka a B2B

Vystoupení náměstka ministra zahraničních věcí Tlapy

3. 12. 2018, Praha

Strategie ZRS ČR na roky 2018-2030 věnuje, jak pravděpodobně víte, velkou pozornost zapojení soukromého sektoru do rozvojové spolupráce. A to nejen coby realizátora konkrétních projektů, zadávaných státními institucemi, ale také – a především – coby aktivního investora, zaměstnavatele a v důsledku tahouna ekonomického růstu v rozvojových zemích.

Jakkoli se situace v různých koutech světa, dokonce ani v různých zemích evropského sousedství, nevyvíjí shodně, lze vysledovat několik trendů. Dovolím si na chvilku zúžit pohled na Afriku, kontinent budoucnosti, na kterém je ovšem Česká republika stále málo přítomná. V Africe žije cca 1,2 miliardy obyvatel, přičemž většinu populace tvoří mladí lidé. To znamená potřebu mnoha nových pracovních míst, resp. vzniku řady malých a středních podniků. Navzdory nestabilitě a korupci dosahovala Afrika v posledním období působivého ekonomického růstu: mezi roky 2000-2015 klesal či stagnoval HDP pouze ve Středoafričské republice, Jižním Súdánu a Zimbabwe. Afričané běžně používají mobilní telefony a ovládají z nich své bankovní účty; spolu s rostoucími městy dravě roste poptávka po spotřebním zboží. Přetrvávající problémy představují například nespolehlivé dodávky elektřiny, nedostatečná dopravní infrastruktura, zadluženost některých států; průmyslová výroba je oproti evropským nebo asijským státům stále zakrnělá. Překážky je však možné přetavit v příležitosti pro firmy, které v dané oblasti umí nabídnout řešení a dokáží přinést kapitál.

Trhy ve východní a jihovýchodní Evropě jsou nám bližší geograficky, kulturně i institucionálně. Tamější překážky úspěšnému investování bývají menší, jakkoli za cenu o něco nižšího dlouhodobého potenciálu. Také v těchto regionech lze pracovat se synergiemi exportních a rozvojových nástrojů – koneckonců mezi prioritní země ZRS ČR patří také Moldavsko, Gruzie a Bosna a Hercegovina. A o ekonomickém potenciálu Asie není nutně nikoho přesvědčovat.

Jakkoli není sporu o tom, že v řadě případů jde o složité prostředí, české firmy se v rozvojových a transformujících se zemích postupně prosazují. Během nedávné cesty do Jihoafrické republiky jsem navštívil investiční projekt Pegas Nonwovens, textilní výrobní závod u Kapského města v hodnotě cca 2 miliard Kč, který zaměstná několik set lidí. Radost mi dělají také investiční aktivity dalších českých společností. Když vyberu jediný příklad – Energo Pro a jimi provozované vodní elektrárny v Gruzii; v posledních letech firma mapuje situaci v hydroenergetice i v dalších rozvojových zemích.

Není sporu o tom, že potřeba posílit investice v rozvojových zemích vyvstala také v souvislosti s migrací. Jak je vám pravděpodobně známo, Evropská unie v roce 2016 v reakci na zmíněné trendy vyhlásila tzv. Vnější investiční plán, jehož cílem je podpořit udržitelné investice v Africe a sousedství EU. Založila za tím účelem tzv. Evropský fond pro udržitelný rozvoj (EFSD), ze kterého jsou poskytovány záruky finančním institucím za úvěrování soukromých investic, jakož i podporovány projekty se smíšeným financováním, tzv. blended finance. V

roce 2017, prvním ročníku působení EFSD, byla z Fondu alokována podpora aktivitám v Africe a sousedství EU v celkovém objemu 1,3 miliardy EUR, přičemž se očekává, že ta zmobilizuje cca 10,6 miliardy dodatečných prostředků.

Jinými slovy také „evropská rozvojovka“ přechází od prakticky výlučného poskytování grantů k mixu různých způsobů implementace, včetně inovativních finančních nástrojů – zahrnujících například ony zaručené úvěry, dále také kapitálové vstupy, subvence úroků apod. Bez ohledu na jejich konkrétní podobu je cílem těchto nástrojů uvolnit investiční potenciál firem v rizikových teritoriích a maximálně využít omezené veřejné rozpočty k mobilizaci soukromého kapitálu.

V návaznosti na Vnější investiční plán EU a zmíněné další trendy bylo dohodnuto, že v roli rozvojové finanční instituce bude v ČR působit Českomoravská záruční a rozvojová banka, pochopitelně v úzké koordinaci s našim ministerstvem, EGAP a dalšími zainteresovanými partnery.

Ve svém usnesení k Plánu zahraniční rozvojové spolupráce ČR na rok 2019 vláda vyčlenila na program Záruka úvodních 50 mil. Kč, s tím, že v případě úspěšného nastartování programu budeme navrhovat další finanční alokace z rozpočtu ZRS v příštích letech.

Současně jsme pracovali na promítnutí koncepčních posunů do konkrétního záručního nástroje české rozvojové spolupráce. Po mnoha jednáních bylo k ustavení programu Záruka navázáno partnerství našich dvou institucí - MZV a ČMZRB. Program Záruka Vám za chvíli detailněji představí generální ředitel a předseda představenstva ČMZRB Jiří Jirásek.

Součástí naší společné vize je postupně se ucházet o implementaci záručních projektů rozvojové spolupráce také z evropských prostředků. Pokud se ČMZRB podaří získat akreditaci Evropské komise skrze tzv. pilířové hodnocení, bude ČR dobře institucionálně vybavena na implementaci evropských projektů v logice delegované spolupráce. Na jedné straně působí Česká rozvojová agentura, již certifikovaná pro spolupráci s Komisí v oblasti grantů, na druhé straně ČMZRB, v blízké budoucnosti zřejmě akreditovaná pro finanční nástroje.

Jak jsem zmínil u rozvojových aktivit EU, cílem není osvědčené formy ZRS rušit nebo od základů nahrazovat novými, nýbrž vyvážit kombinaci nástrojů české rozvojové spolupráce. Některým z vás dobře známý program B2B České rozvojové agentury, který bude za chvíli také představen, zde plní důležitou roli. Podporuje záměry propojující české podniky s protějšky v partnerských zemích s potenciálem přenosu technologií a know-how. V roce 2017 program B2B podpořil 58 projektů v celkové výši přes 27 milionů Kč v zemích od Angoly či Zambie po Mongolsko.

Dnes diskutované programy ZRS ovšem nemohou být úspěšné bez kvalitních, inovativních – a v některých případech možná i odvážných – českých podnikatelských záměrů. V tomto směru bych vás tedy rád vyzval: posuňme se společně od logiky čistých grantů směrem k projektům s čitelnou komerční návazností pro vás a konkrétním rozvojovým dopadem pro naše partnerské země. Budeme se společně s ČMZRB a ČRA těšit na vaše projektové nápady.